

שירתו של דור בארץ

מאת חיה קדמון

הה, יגונות שלא הצמיחו מרד" (עדנה קורנפלד)
"בין כה וכה כבר לא נגיע
הרחק מזה על כנף המשברים."
(בנימין גלאי)
"אהבת האדם (במפושט) כמחזה מפואר
לי בביתי
(עוזר רבין)
"ייתכן והטרדייה העמוקה ביותר
היא העדר היכולת
להפוך את המחשבה לחוויה."
(אליזבט גינגס, משוררת בריטית).
דור הסופרים הצעיר של ילדי או
חניכי הארץ פרץ ונתגדר קודם כל בי
פרוזה. לכך היו כמה סיבות: בפרוזה
הישראלית של שנות העשרים ושלושים
היה קיים מעין חלל, שחבר את מילוי,
שטח ריק של מציאות תוססת ומשתנה
שלא מצאה כמעט את ביטויה בפרוזה
הישראלית. הסופרים החתיקים המשיכו
ברובם לכתוב על אותה חוויה של
בית-ילדות או נעורים ברוסיה, פולין,
גליציה, שחולה כבר להתקיים, וספרים
כגון "צריף העץ" לעבר הדני, "תנו"
בה" לאביגדור המאירי, סיפוריו של
אריכא, או אפילו סיפורים מצויינים כ"
של יצחק שנהר, שהיו סיפורים של
סיפוסו שוליים בלבד, או ספרים על
שכבות שוליים כגון אלה של בר-יוסף
— הללו לא היה בהם כדי לשקף את
החיתה של הארץ החדשה והמציאות ה"
חדשה. רק ב-1938 עם הופעת "אפרים
חוזר לאספספת" של ס. יזהר, נכנס
דור חדש לספרות העברית — דור הני"
ערים שנוולדו או גדלו בארץ מילדותם.

(*) בשולי "דור בארץ" — אנטולוגיה
של ספרות ישראלית, הוצאת ספרית
פועלים.

זהם החלו לתאר את עצמם — את יל"
דורם באינו מושבה קטנה, עיר או
קיבוץ, את תנועת הנוער, הסלמה, מל"
חמת השיחורור. הספרות העברית הרחי"
בה את יריעותיה אל שדה חדש, גש"
תרשה בלשונה, נוסה וטעמה של הא"
רק, ועם זה נצטמצמה כהרף בתוך שדה
התרחשויות מוגבל, כמתוך מעגל מכו"
שף שאין לצאת ממנו. זו היתה ספ"
רות אוטוביוגרפית בעיקרה, ועד ה"
יום הספר הטוב ביותר שלה הוא הל"
קו הראשון של "פרקי אליק" למשה
שמיר, שהוא ביוגרפיה ממש, או ספר
זכרונות כגון "חברים מספרים על בני"
מי". כל מה שהיה מתוך לביוגרפיה
הזו כגון החיתו של ציבור פועלים ב"
מפעלי תעשייה גדלים ומתרחבים, שכו"
נות עוני, שכבות עלייה חדשות, מצי"
אותו של עם ערבי, שבתוכו חי הישוב
היהודי, האימפריאליזם כמשהו כולל
יותר מסתב שוטר בריטי המגלה לר"
סיה, עליית הפאשיזם, ספרד, המאבק
המזועזע-אשיות-חבל של מלחמת ה"
עולם — כל זה נשאר "מהוץ לתחום"
לגבי הפרוזה הישראלית הצעירה ברא"
שית דרכה. כניסתה של משמרת זו הי"
תה אם כן הרחבת היריעה וצמצומה
כאחת, ומאבקה של הפרוזה בשנים
האחרונות לחרוג מן הספרות הביו"
גרפית אל תחומים גדולים וחדשים,
היסטוריים, כלל אנושיים — הוא עדיין
בראשית צעדיה.

לעומת זאת היתה תמונת השירה
שונה לחלוטין. המהפכה השירית, הב"
עיטה בקרתנות של "שירי המולדת" ו"
באפיגוניזם של דור המושורים שלאחר
ביאליק, נתחוללה עוד בתחילת שנות
העשרים בכוח ובעצמה רבה ע"י אבי"
רהם שלונסקי. שלונסקי, אלתרמן וא"
לכסנדר פן הם משוררים בעלי שעור
קומה בינלאומי, ושירתם, כל אחת בי

אסכולתה, יכולה להתמודד עם מיטב
שירת משוררי שנות העשרים והשלול"
שים בעולם. משוררים אלה, שינקו מן
השירה האידאית, המתחבטת, המעמי"
דה בעיות גדולות של דורם, ובעיקר
אלכסנדר פן, שהביא את סערת אי"
ההשלמה שבתנופת אוקטובר — לא
גרמו להיצר החומיה של השירה, כפי
שנעשה הדבר ע"י הפרוזה של המש"
מרת הישראלית הצעירה, אלא להיפך,
הם קרעו בשירה הישראלית חלונות
לכל המשכים הערים מן החוץ. משור"
רים אלה וכן משוררת הגותית ולירית
כאחת, כלאה גולדברג, או משורר עז"
ומעניין כאליעז, הם עדיין במלוא תנו"
פתם השירית.

אם כי כוחם הפיוטי והשיגיהם הצר"
דניים של שלונסקי, אלתרמן, לאה גולד"
ברג ואליעז לא מגעו מהם מלהגרף
במשכרה הכללי של התרבות השלטת —
שהוא השתקפות משברו של אותו מע"
מד שאליו, ביודעין או בלא יודעין
קשורים הם בטבור הוויתם ושירתם.

כניסתה של המשמרת השירית הצעיי"
רה של ילדי-הארץ כגון בנימין גלאי,
שלמה טנאי, חיים גורי, לא היתה על
כך בכחינת פתיחת שלב פיוטי חדש,
כפי שנעשה הדבר על ידי בני גילם ודורם
ס. יזהר, משה שמיר, אהרון מגד, נתן
שחם וכו', והיא עדיין מועמת בצילה
של המשמרת הפיוטית המבוגרת ורבת"
הכוח שלפניה. אין ספק כי עד היום
לא יצרה משמרת צעירה זו, בסך-הכל
הפיוטי שלה, משהו חדש העולה על
השיגיהם של פן, שלונסקי, אלתרמן
ולאה גולדברג, ובחינת מהותם הפיו"
טית היא קשה הרבה יותר מניתוח פר"
צופה המוגדר והמותחם של הפרוזה
הצעירה שלנו.

אך נדמה לי כי כל הקורא באנתולו"
גיה "דור בארץ" ובשירי המשוררים
שלא קובצו באנתולוגיה זו, יחכה כי
דווקא מאזנה של משמרת המשוררים
הצעירה גדול ומעניין יותר מזה של
הפרוואיקנים. אין בה, אמנם, פריצת
קח חדש, ואף ניכרת בה נסיגה גלוייה

לגבי דור המשוררים שלפניה, אך בי"
כל זאת שורה שירתם עם בעיות גדו"
לות ומגיבה על המציאות בכנות גדו"
לה יותר, ובלי אותו יצר של "אנחנו
איון" של רבים מן הפרוואיקנים. שתי
התופעות הפיוטיות המעניינות ביותר
המיוצגות באנתולוגיה הן, לדעתי, ה"
משוררים אמיר גלבע ויהודה עמיחי.
אולם יהודה עמיחי, על אף שהביוגרא"
פיה האישית שלו, של נטילת חלק ב"
מלחמת העולם ובמאבק לעצמאות, דו"
מה לזו של בני גילו, החל לפרסם את
שיריו רק לאחר מלחמת השחרור, ר"
במקורות יניקתו ובסגנונו שייך הוא,
וכן אף אבנר טריינין, שהוכנסו משום"
מה לאנתולוגיה זו, לדור המשוררים
שהופיע לאחר מלחמת-השיחורור שה"
דיון בהם חורג ממסגרת מאמר זה.

נראה לי כי הדבר המבליט את אמיר
גלבע ומנשאו מעל לחבריו הוא דחי"
קא "אי השייכות" שלו לדור הצברים.
הוא הגיע ארצה מפולין בהיותו כבר
בן 20, והרגישות שלו לתחיה הטראגית
של שואת יהודי אירופה, וכן עושר
הסמלים מתוך המסורת העממית החסי"
דית, והדימויים האכסטטיים, הקב"
ליים ממש, מעניקים לשיריו אותו רוח
פיוטי הנעדר מעולמם הרוחני של
חיים גורי או ע. הלל למשל.

שיריו של אמיר גלבע הם מאוד
בלתי שווים בערכם הפיוטי, ברבים
מהם יש דברנות מיותרת וערפול מיר"
תר, הנובעים מחמת אותו שצף-קצף
רותח של התרגשות הזורם אל הנייר
מבלי שיעבור את הפריזמה המצללת,
והם מאבדים מן המרי והשמחה האצו"
רים בהם. אך יש לאמיר גלבע שירים
רבים שהם ממש שירה גדולה, ודווקא
מבחר משיריו, והמבחר באנתולוגיה
הוא טוב אם כי אינו ממצה דיו, מצי"
גו בסני הקורא באור כובש ובולט יו"
תר מאשר הקריאה בספרי השירה עצי"
מם.

הנה חוזרים אנו וקוראים את שירי
זכר השואה — זכר החי בו כטראגדיה
אישית שמקדה את משפחתו, בית אביו,

את נעוריו, חלומותיו וילדותו, זכר
המנסר בו בכל השירים שנכתבו במל"
חמת העולם מנקודות החזית השונות
במדבר, באיטליה. חי בהם סיוט בהיר
עד לאימה, ושנאת המרצח שאיננה
מרפה ממנו:

"את שעתי זו הגדולה / מובילים
לאבוס / שבדמי עוללים נכתם /"
כותב הוא מאל-דאבה. "בלילה עברו
כאן ארחות מטלתות" עולה משירו מ"
ארצה-דרנה. ובדרך טריפולי הוא זועק:
"לו יכולתי עמוד / לו יכולתי למות /
כבן עשרים / אז / מול פני אחיותי /
היפות בבנות. / ובאקוונא כותב הוא
את השיר המזועזע "עם בני דמי" ובו
השורות:

עד הרעד גוע בבית כל החי
ועגלה בלי סוסים דום עוברת.
לוחשים משה ויהשוע—שניהם אחי:
אחינו האדמה בוערת!

הרגשה זו של אדמה בוערת היא
הטוענת מתה פיוטי עצום אותם שירים
כגון "טל נקמות", "בקר סלה", "נשי"
מת יוסי בן אחותי ברניה", שירים
צלולים ועזים בביטויים, ומתח זה פורץ
כעבור כמה שנים בשיר בן שתי שורות
"שיר לעולם":

אם יכפר עמי לרוצחי עמי ולא תהא
כפרה לעמי

אמי, אמי!

באמיר גלבע חזקה אף הנימה האנ"
טי-מלחמתית בין בשירים פנטסטיים
אירוניים כגון "קץ הימים" ובין בשיר
קצר וחריף ביטוי כגון "ואחי שותק".
האח חזר מן השדה בכגד אפור, והמי"
שורר סופר את פצעיו: "אז התרתי
את הצרור / הנה מצאתי אותותיך /
הידי, אחי, אחי הגבור / אשר גאוה
לשמך / ואחי שותק / ואחי שותק /
ודמו מן האדמה זועק. /

הדבר המפעים ביותר בשירת אמיר
גלבע, ובעיקר על רקע האכזבה המ"
אפינית את שירת הדור הצעיר היא
האמונה, ההזדהות עם המון רב של
אנשים שעמם הוא קשור בקשר אחוה,
אופטימיות ובהרגשת חג. כאן בא סוף

סוף וולט והיטמן להתאזרח בשירה ש"
לנו, מבלי שתהא כל השפעה ספרותית
על המשורר שלא קרא בו במקור ולא
הושפע ממנו ישירות. ההשפעה היא
מטבע הדברים, מטבע הרגשת השות"
פות והדמוקראטיה, מטבע החגיגות
צמחה — המציניים מהפכה ואופטימיות
של חברה עולה.

מעניין יהיה מאוד לערוך הקבלה בין
שירים כ"מדבור היא נשאת", "ליל עם"
ו"שירים בבקר בבקר" לשיריו של
והיטמן — אלא שלא כאן המקום לע"
שותה.

שורות כגון:

פתאם קם אדם בבקר ומרגיש כי הוא
עם ומתחיל ללכת /
ורואה כי חזר האביב כמו הוריקן שוב
אילן בשלכת /
או
אני הולך ברחוב פשוט ואפרורי, כה
רבים מכרי שלא ידעתים מעולם. /
אני דומה לרבים מאוד. אני דומה לעם
שלם.

עונים מבלי שידע זאת המשורר עצמו
לחרוזים של והיטמן כגון:

כמה צלולה דעתי — כמה נמשכים
כל בני האדם וקרבים אלי! /
מה כוחות מבלבלים הם אלה בי העו"
לים על כל אשר לפנייהם? /
וגם השורה הרחבה הבלתי-מחוררת
היא כנובעת מטבע השירים ומבעם.

או השיר "ליל-עם" המתאר בחגיגות
גלהבת ופשוטה את רגש העצמאות,
עונה לשירי מלחמת הדמוקראטיה האמ"
ריקאית "עלג, הו ימים, ממעמקיכם
אין חקר.

כמוכן, כי בימינו בחברה שורצת
סתירות וניגודים אין והיטמן מספיק
עוד, ונרודה שאימץ לעצמו את הנשי"
מה הוהיטמנית העלה את שירת העם
הגואה לשלב מהפכני גבוה יותר.

אך גם גלבע בתחושת "האדמה בו"
ערת" שלו, בשורות כגון: "למען ימצ"
או ניבים בני-אדם לאחר שיעלה הש"
מש", הוכיח כי קיימים בו כל הנתו"
נים להפוך למשוררן של שכבות עם

נרחבות.

למה נעצר הוא במחצית דרכו? למה
אין הוא מוסיף לפרסם שירה לאחר
צאת ספר שיריו האחרון ב-1953? אלה
הן שאלות המופנות אל מצפנו של
המשורר הרגיש, שדחקא עתה, על רקע
אבן העשתונות של השירה הצעירה,
הוא מצווה בתוקף שיריו הקודמים
להמשיך וללכת עם העם אל "אביבו ש"
יחזור ויוריק".

המשוררים ה"צברים" האפייניים ב"
יותר הם בנימין גלאי מחד וחיים גורי
מאידך.

בנימין גלאי הוא המוכשר והעקבי
ביותר שבין חניכיו של אברהם שלונ"
סקי. כל האלמנטים של הווית אדם
בדרך גדול שהביא עמו שלונסקי ברא"
שית דרכו הפיוטית, ואשר אח"כ הת"
גזר אינטלקטואלית מרבים מהם, מבלי
שיצור במקומם חוויה שירית חדשה —
גלקטו ונלקטו ע"י בנימין גלאי והופגנו
לראוה מבלי שינקפו המצפון הציבורי
בצורך להסתייג מהם.

דורי! מלתי-יחוס... רבות כמוה,
יפות ממנה, מתו בלבי.

לא עוד! עכשיו איני רוצה לשמוע
מלים רמות יותר מפת-ערבית!
קורא בנימין גלאי, שבילה מחצית
חיו במלחמות בשירו "שיר ארט לבני
דורי". הוא, כמאמר הצברים, "מצפצף"
על דורו, על יעודו של הדור. הוא שייך
לסמלים "יפי המצנפת", לצחים השונים
"צו שמים, צו ליבי, צו מורי דורי".
אין הוא רוצה בשום אידאות רמות יו"
תר מפת ערבית. ובאותה בעטנות שח"
צנית הוא מצפצף גם על הירח:

אנכי לא אמיר זהבן של כנפות
אדרתו בדקיע

גם את קטן-ספוליי-המנחה של עקרת
האור בביתי.

בנימין גלאי לא זקוק היה לכל ה"
התחבטות האיומה של שלונסקי ב"
"אבני בווה" בתוך זכר הכרך ואימי"
תו, הוא לא הוצרך להגיע ל"קצה הלי"
לות" בכדי לשוב משם ולהאחו ב"
בשרה הצהוב של גבעה ערומה ומ"

חיי כתי" בריח הצמר וריח הלחם" — כלומר במוחשות החיים שיש בה פרייה ותולדה; הוא דבק בממשות הקטנה של "פת ערבית" ו"קטן-ספולוי" המנחה ומותר מראש על ההתחבטות האידאית, משום שבגיל שלושים עייף הוא כבר, נמאס לו; משום שברצותו הוא לחרוג מן הפרובינציאליזם ה"ציוני" של משוררים כש. שלום וא. ברנר. דם הוא מגיע לקוסמופוליטיות תלושה, לחוסר כל שורש, להעדר כל תחושת נוף; ושפע המלים הלועזיות אינו אצלו בבחינת התגנדרות סתם, אלא רצון להזדהות עם עולם גדול יותר, כפי שאף שלונסקי בחר בפאריז כסמל ל"עולם גדול, גם אם זר ואטום, שעה שתלאביב היתה אך עיירה קטנה ובה בתים בני קומה אחת.

בנימין גלאי הוא ציני וגלוי לב בי צנינותו, אך האם שונות הצהרותיו ה"פוטיות" שינוי מהותי מאלה של שלונסקי עוד ב"1950, כלומר לאחר המהפכה הפיוטית שמבקרים כאוכמני, ד. כנעני וא. ב. יפה רואים בה מסנה אל סוציאליזם, אל התערות בבעיות התקופה וכו'?

האגדות ההן — הן לא נספולדעת, שפיון של יום אכזר טרף את תמתן. כותב שלונסקי בשירו אל דורו. כלומר אין יותר אגדות. היום האכזר של המציאות השפויה טרף אותן וכל מה שהוא מבקש מלבו הוא כי ילמד את הדור למצות את גזרהדין הנורא: לשיר בלי האגדות, כפי ששורר קודם אתן.

אך הייתכן לשיר ללא אגדות! האפי שר לשיר על לחם בלי שושנים? האין האגדה הנפלאה ביותר שחלמו עליה דורות אנוש מתגשמת עתה לעיניו של המשורר בשלישה של תבל? על שאלות אלה עונה בפשטות בנימין גלאי: אין אגדות, לעזעזל האגדות! לעזעזל השלום והמלחמה גם יחד! תחי עצם עובדת החיים! תחי פת הערבית!

ללכי לעזעזל, עיר פרעונים, את יחד עם השלום הזה ועם המלחמה. ורק מודני אל, כי עד היום לא מתו, זך עין ותמים בעמקיהבכא. ואם שלונסקי הגיע במחשבתו לשליתת התפישה הזו, אך הטראגדיה שלו היא "בהעדר היכולת להפוך את המחשבה לחוויה", הרי בנימין גלאי הביא את כיוונו של שלונסקי אל מבוי סתום: בין כה ובין כה לא נגיע / הרחק מזה על כנף המשברים."

ושירתו היא עדות לכך כי גם כשי רון מבריק ידיעה נרחבה ושכלול סכיני אינם יכולים לעמוד לה לשירה ש"חסר בה העיקר — האיזאה. חיים גורי וע. הלל היו המשוררים שבהם נצטלצל אותו משהו חדש ומיוחד של דור ילידי הארץ:

כן נקשרים חבלי הסיב קשרים קשרים האחוזים בהבטחה ובחיות, כי גם אני הייתי בעדת המאשרים שתמימותם הפכה לאחריות. מעיד חיים גורי על עצמו. אותה הליכה בצחתא ואחריות בצחתא לגורל אנשים ומעשים הנתונים ומסורים בכ"פ, הוא שהוציאה את השירה מן ה"תחום האינדיבידואלי הצר והיקנתה ל"שירתו של דור שלום. מה שהפסידה השירה מבחינת עומק ההגות הרחיקה היא אצל גורי בעממיות, פשטות, רימנטיקה וליריות. אין כל ספק ש"פרחי אש" לחיים גורי שיצא לאור מיד לאחר מלחמת השחרור ב"1949 וכמה משירי את חוויתו של הדור הישראלי הצעיר שהמלחמה והמחת היו רעיו מנוער.

הלכו הנערים / רקדו פרועיםשער על חד המאכלת. / והיתה הפלה של לוחמים "ברך את זה העם, את נערו ולוחמו, / עד קרב יתר / ... הבא ברכה לנערים. / וצפיה אל יום חדש, שאת שמו נשאו הנערים על שפתיהם "עד המות עצם את עינינו", והיתה תחושה רעות העושים בצוותא "וכך היינו לא צרוף ה"בודדים בכוח / כי מכפלת גווים ונשימות / ופרותיה הדברים שאין אותם לשכוח: המעשים והשמות. / והזכות והתקוה לחיים של שלום "שאיש יקום על מרפסתו אל מזל עירו המהבהבת / ויחיד לה ממרומי שבתו / ושום סימן של שאלה וניחושים של שוד ושבר / לא יעכרו את שתי עיני אהבתו.

וע. הלל שר לרעות הלוחמים "הא, יחפת היום, הא קשתהלילה, עברי כיון חשמל! שכורה ומאהבת / מאירה! והוא תפש אף בשורותיו הרחבות השוטפות בשיריו כגון "על מכונת משא דודג' בכביש חיפה תלאביב" "בטיוב כפרסבא" "הקבלנים..." משהו מחדותו של והיטמן למראה הבניין, ההתרחבות וההתפשטות של קפיטאליזם צעיר, תוסס, מתנועע:

"הו כביש; / הג, יין העולם / ה" תוסס וחומר; / ... הנה נס גדלת ה" חיים: שהדס המזין את לבס / נושא את כדוריותיומקרוסקופיות ואפסיות! / אבל דם אחר.

הזול של המלח / הזול בתצלום לבין הצליל הזול של המלח. / לחיים גורי יש עכשיו חזיונות בהלה איך צונח הוא באמצע השכונה מול דלת הברזל. "גם הערב / לא זכר את שמי / ולא את שם אשתי / ולא את שם בתי / לא את שם גדודי / אשר המשיך לצ"עוד. / אותה שעה קרבו נשים טובות / ונשאוני למטה הלבנה / כי לא עצמתי עיני / הנשרפות / למעלה מחמשיעשרה שנה. / משורר צעיר אחר משה דור כותב: נוטלים את האהובה / ובורחים מאלף נמלי יפו / אל תרשיש של חדרי מלון מטה כפולה ניר כתלים צהוב / ארוחת בוקר שמן חיוכי המלצרים / ומתאבדים בעדלידת של בשרים חמים / כשבאזנים זורם יאוש צוחק מאפרכסת אל אפרי כסת / ואין גבולות וקיבוץ גלויות ודוקיום ומרלין מונרו / ומשורר עוד יותר צעיר מהם א. קומי ניקובסקי כותב בשיר הנקרא דחקא "מסע למחוז הילדות": "כל העיר הר"פיעה / מפאה ועד מחשוף / כולם היו בטוחים שזה יהיה מסע מפלא / המסע למחוז הילדות / ... וגם אני, אם איני ני טועה / התנמנמתי לבטוף: / פשוט מפני שלא היה / עם מי לדבר. / " אין בעצם לאן ללכת" — טוען דוד אבידן.

מה קורה, מה קורה לו לדור המ"שוררים הצעיר? כל מה שגילו צעיר יותר, כן זקן הוא יותר, עייף יותר, ציני יותר, אין לו עם מי לדבר. אין לו לאן ללכת, יש לו רק רצון לנוס לאיוו גינוה של בשרים חמים, לנוס מכל מצעי"אות "קיבוץ הגלויות דוהקיום וכו". כל מה שמתייכר בו שלונסקי, תוסס וממדיא אליו באמונה אמיר גלבווע, עדיין בוכה עליו לפרקים חיים גורי, כבר חדל להעסיק את המשמרת הפיוטית ה"צעירה. המפנה ה"הורה"פטריוטי" של אלתרמן, הוליד רק תגובה הפוכה של

יהר תלישות. מה קרה? ב"1952 פירסם המבקר ע. אוכמני מאמר מצויין "אין להשתמט מאחריות" שאנו מקחים כי הוא עדיין מוכן לחתום עליו בשתי ידיו, כפי שמוכנים לעשות זאת אנו. במאמר הזה מסביר אוכמני את סיבות היאוש שהוא המוטיב היסודי של הספרות הצעירה: "ברור שיאוש זה יר"ק במידה רבה מן המציאות הקונקר"טית של המדינה, מציאות של ציניות, שחיתות, רדיפתתענוגות, שוק שחור ושל רבבות אוהלים, בדונים ופחונים בעשרות מעברות... קופל דגל ה"קדמה והחרות ובא השתעב"דות לאינטרסים זרים, כפיה דתית, נטיעת המדינה במחנה המדכאים. ואף על פי כן יאוש זה מקורו גם בחוסר הכשרה רעיונית-אמנו"תית של הסופר. הוא נשתכר מהסול"י דאריות הלאומית של ימי מלחמתהשחרור, אל לא למד לראות את הכוח הבונה הטמון במלחמתה"מעמדות החריפה" שבאה במ"קום "הסולידאריות הלאומית של מלחמת השחרור."

לא רק חולשתו של מעמד הפועלים הישראלי החסר עדיין מסורת של מאבק מעמדי עקבי ונמרץ, היא הגורמת לח"סר חוט-שדרתה של הספרות הצעירה, אלא גם הטשטוש המכוון של מבקרים ספרותיים המכנים עצמם מרכסיסטיים שיצרו קונצפציה מטעה בדבר "איאפי שרות קיומה של מלחמת-מעמדות כל עוד נמשך קיבוץ הגלויות", על כך ש"ריאליזם סוציאליסטי בישראל פירו"ש שיבה לאדמה והיאחזות בבניין ושי"ורשיות, וכל מערכת הסמלים הכרוכה בהם", על כך ש"סיבות משברה של ה"ספרות נעוצה בעובדת עויבתם של ה"סופרים את הקיבוץ וניתוקם מההגשמה הסוציאליסטית" וכו'. כל זמן שה"ביקורת הספרותית של מפלגות המת"קראות מרכסיסטיות תוסיף במלאכת הטישטוש, כן ילך ויפחת הסיכוי להכ"שרתו הרעיונית-אמנותית של דור ה"סופרים הצעירים הקשור, כפי שאמרנו, ברובו למפלגות אלה. אין אנו צריכים להמתין למציאות שתבוא ותלמד את לקחה לסופרים. הביקורת העקבית וה-

מהם. כלום שינתה כניסתה של מפ"ם לממשלה את התהליך הזה של השתעב"דות גוברת והולכת לאינטרסים זרים, כלום לא החריפו המצוקה ומלחמת ה"מעמדות? שאלות אלה הן מכריעות, משום שבי"מציאותנו שייכים מרבית הסופרים למפ"לגות הפועלים או קשורים אתן, וכל החי והתוסס שבהם בא מכוחו של המע"מד, ואילו כל החולשות נובעות ממאמ"ציהם של המנהיגים והמבקרים כאחת לטשטש את האחריות שמטילה עליהם שייכות זו.

אנו אומרים בפשטות — הביקורת המטשטשת סיעה לא במעט לאי-הכש"רתו הרעיונית-אמנותית של הסופר שלא למד לראות את הכוח הבונה הטמון במלחמתה"מעמדות החריפה" שבאה במ"קום "הסולידאריות הלאומית של מלחמת השחרור."

אנו אומרים כי במשוררים כגון אמיר גלבווע, חיים גורי, ט. כרמי, עדנה קר"רנפלה, שולמית ריפתין (הראבן), ע. הלל היו נתונים מספיקים אידאיים ופיו"טיים כדי להפוך למשוררים כנים של זעם סוציאלי, של רעות, תקוה ואחת-עמים, כי הם יכלו להיות בין מעצבי יום-המחר הבהיר והכובש של ארצנו, לו היתה "תפישת האדם" שלהם מופ"שטת פחות, ולו היו יודעים כיצד להפוך את "יגונותיהם למרד". שתיקתם של כמה מטובי המשוררים הצעירים, המע"בר מ"אין פרחים שחורים" או "אחי ועששית האהלים" להתחכמות פייטנית — הוא מחזה מצער של התגמדות פיו"טית. אי רצונם לשיר שירים של חרו"נות מהודרת למציאות המשרה עליהם רק דככוך ומבוכה — אינו צריך להובי"לם לשתיקה; אדרבא יתחברו-נא אל עמליו וחלכאיו של העם, אל כל אלה שאינם משלימים, אל כל אלה הנזלזקים עם המשטר והיוצרים תוך כדי מאבקם ערכים חדשים של אופטימיזם, רעות, אמונה גדולה.